Kulturutskottets betänkande 1982/83:34

om investeringar för lokalbehovet för trossamfund

Motion

I motion 1982/83:2430 av Evert Svensson m. fl. (s) yrkas att riksdagen beslutar bemyndiga regeringen att, om det behövs av sysselsättningsskäl, medge att ytterligare medel ställs till förfogande för investeringar avseende lokalbehovet för trossamfund.

Motionen har väckts med anledning av proposition 1982/83:150 med förslag till slutlig reglering av statsbudgeten för budgetåret 1983/84, m. m. (kompletteringsproposition).

Vissa bakgrundsuppgifter

Under trettonde huvudtiteln finns på statsbudgeten ett reservationsanslag som benämns Bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund.

Från anslaget utgår till trossamfund särskilt bidrag till lokaler för religiös verksamhet (lokalbidrag). Lokalbidrag får utgå för anordnande av lokal genom nybyggnad, ombyggnad eller köp, genomgripande upprustning av befintlig lokal och anskaffande av inventarier i samband med anordnande av lokal. Fråga om lokalbidrag prövas av en samarbetsnämnd, vari ingår företrädare för alla samfund eller grupper av församlingar som är anslutna till eller samverkar med Sveriges frikyrkoråd. Anslaget för innevarande budgetår uppgår till 12 150 000 kr. För budgetåret har 88 församlingar anhållit om statsbidrag till anskaffande av lokaler med en total byggnadskostnad på ca 141 milj. kr. Samarbetsnämnden har framhållit att behovet av lokalanskaffning är betydande, och de sammanlagda byggnadskostnaderna har ökat starkt. Medelstilldelningen har under året minskat från 90 % till 70 % av de maximala beloppen, vilka för anordnande eller upprustning är 30 % av skäliga kostnader, dock högst 500 000 kr. för varje församling.

Riksdagen har nyligen anvisat 12 450 000 kr. under anslaget för nästa budgetår (prop. 1982/83:100 bil. 15 s. 72, KrU 1982/83:23, rskr 1982/83:252). Under hänvisning till den stora arbetslösheten, inte minst inom byggnadssektorn, och till de många ansökningar som f. n. finns hos samarbetsnämnden hemställdes i en motion som behandlades i samband med förslaget till medelsanvisning att regeringen skulle få ett bemyndigande att överskrida anslaget om det behövdes av sysselsättningsskäl. Motionärerna hänvisade i sammanhanget till att beträffande det anslag i budgetpropositionen som avser Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler m. m. (bil. 13 Bostadsdepartementet) föreslagits ett sådant bemyndigande. Utskottet vill i

anslutning härtill nämna att det åsyftade anslaget är så konstruerat att det årligen fastställs en ram för beslut om upprustningsbidrag m. m. och att regeringen bemyndigas överskrida denna ram om det behövs av sysselsättningsskäl. Därutöver anvisas medel under ett reservationsanslag som beräknas med utgångspunkt i anslagsbehovet grundat på tidigare meddelade beslut om bidrag. Motsvarande anslagskonstruktion finns i fråga om anordnings- och inventariebidrag samt lån för allmänna samlingslokaler.

Efter förslag av utskottet i nämnda betänkande avslogs motionen. Härvid anförde utskottet följande.

Utskottet vill erinra om att det även för trossamfund finns möjlighet att få del av det statliga stöd som utgår till allmänna samlingslokaler. Stöd kan visserligen inte utgå för gudstjänstlokaler men däremot för det behov av andra utrymmen som finns, exempelvis studieverksamhet, kulturell verksamhet och fritidsverksamhet. En förutsättning för stöd är att samlingslokalen opartiskt, i skälig omfattning och på skäliga villkor hålls tillgänglig för upplåtelse åt varje inom orten verksam organisation eller grupp med organiserad verksamhet. Utskottet vill här dock också nämna att efterfrågan på det statliga stödet till samlingslokaler är stort. I fråga om upprustningsbidrag är väntetiden mycket lång.

Då man skall bedöma motionsyrkandet måste också beaktas att trossamfunden även har möjlighet att i här aktuellt avseende få stöd inom ramen för samhällets arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Om nybyggnad eller upprustning av lokaler för trossamfund genomförs som enskilt beredskapsarbete lämnas statsbidrag enligt samma grunder som gäller för bidrag från förevarande anslag (96 § arbetsmarknadskungörelsen).

Utskottet

I motionen konstateras med stor tillfredsställelse att enligt vad som anges i kompletteringspropositionen bostadsministern ämnar föreslå regeringen dels att vidga ramen för upprustningsbidrag för allmänna samlingslokaler under innevarande budgetår, dels att ramen för beslut om anordnings- och inventariebidrag samt lån till allmänna samlingslokaler får överskridas. Som motiv för de åsyftade förslagen anges – förutom den stora efterfrågan på stöd till allmänna samlingslokaler – sysselsättningspolitiska skäl (prop. 1982/83:150 bil. 4 s. 2).

Motionärerna anför att, även då det gäller lokaler för trossamfund, det finns behov av ökade bidragsmöjligheter. De anför att det f. n. hos trossamfundens samarbetsnämnd finns ansökningar som tillhopa avser en byggnadskostnad om ca 150 milj. kr. Många av de aktuella projekten är av den naturen, anför motionärerna, att de i dagens svåra byggnadsmarknad skulle medföra positiva effekter på sysselsättningen. Motionärerna vill mot den angivna bakgrunden att ytterligare medel skall ställas till förfogande för investeringar avseende lokalbehovet för trossamfund. De hänvisar till det tidigare under våren behandlade förslaget om bemyndigande att överskrida anslaget om det behövs av sysselsättningsskäl (KrU 1982/83:23). Vidare

anför de bl. a. att ytterligare 15 milj. kr. bör anslås för investeringar avseende anskaffande av lokaler för trossamfund.

Utskottet framhöll, då frågan om ett bemyndigande för regeringen att överskrida det här aktuella anslaget behandlades tidigare i år, att det i viss utsträckning finns möjlighet för trossamfunden att få del av det statliga stöd som utgår till allmänna samlingslokaler. Det finns också, framhölls av utskottet, möjlighet för trossamfunden att få stöd inom ramen för samhällets arbetsmarknadspolitiska åtgärder. Om nybyggnad eller upprustning av lokaler för trossamfund genomförs som enskilt beredskapsarbete lämnas statsbidrag enligt samma grunder som gäller för bidrag från det här aktuella anslaget (96 § arbetsmarknadskungörelsen).

De angivna skälen är fortfarande giltiga. Med hänsyn till vad motionärerna anför om att många av de projekt, för vilka bidrag sökts hos trossamfundens samarbetsnämnd, är av den natur att ett genomförande av projektet skulle medföra positiva effekter på sysselsättningen inom byggnadssektorn, finns beträffande möjligheterna att genomföra nybyggnad, ombyggnad eller upprustning av trossamfundens lokaler i form av beredskapsarbete skäl tillägga följande. Beredskapsarbetenas primära syfte är sysselsättningspolitiskt. Det måste alltid finnas behov av sysselsättning på orten samtidigt som arbetena måste lämpa sig för de arbetslösa. De typer av arbeten, som avses i motionen, torde vara sådana att arbetena kan var lämpliga att anordnas som beredskapsarbete. Det bör emellertid – enligt den uppfattning som arbetsmarknadsutskottet under en lång rad av år gett uttryck åt och som riksdagen anslutit sig till (se senast AU 1982/83:21 s. 80) – ankomma på arbetsmarknadsmyndigheterna att avgöra var och i vilken omfattning beredskapsarbeten skall komma till stånd. Då det gäller resurserna för beredskapsarbeten erinrar utskottet om att riksdagen nyligen anvisat medel som ger utrymme för beredskapsarbeten av stor omfattning under nästa budgetår, att regeringen i kompletteringspropositionen begär att ytterligare medel anvisas för beredskapsarbeten och andra sysselsättningsskapande åtgärder samt att regeringen om så erfordras har möjlighet att använda finansfullmakten för bl. a. beredskapsarbeten.

Under hänvisning till det anförda anser utskottet att motionen inte bör föranleda någon riksdagens åtgärd.

Utskottet hemställer

att riksdagen avslår motion 1982/83:2430.

Stockholm den 24 maj 1983

På kulturutskottets vägnar
INGRID SUNDBERG

Närvarande: Ingrid Sundberg (m), Ing-Marie Hansson (s), Tyra Johansson (s), Lars-Ingvar Sörenson (s), Tore Nilsson (m), Catarina Rönnung (s), Maja Bäckström (s), Karl Boo (c), Berit Oscarsson (s), Gunnar Thollander (s), Gunnel Liljegren (m), Stina Gustavsson (c), Håkan Stjernlöf (m) och Kerstin Anér (fp).

Reservation

Karl Boo (c), Stina Gustavsson (c) och Kerstin Anér (fp) anser

dels att den del av utskottets yttrande som på s. 3 börjar "Utskottet framhöll" och slutar "riksdagens åtgärd" bort ha följande lydelse:

Utskottet anser att det finns mycket starka skäl för att ge regeringen ett sådant bemyndigande som motionärerna föreslår. Som framgår av årets budgetproposition och vad utskottet anfört i ett tidigare avsnitt föreligger ansökningar om bidrag till anskaffande av lokaler för trossamfund som vida överstiger vad som kan tillgodoses inom ramen för den av riksdagen beslutade medelsanvisningen.

Vid bedömandet av motionsyrkandet bör beaktas vilka möjligheter trossamfunden har att få stöd från samhället för anskaffande av lokaler på annat sätt. Dessa möjligheter är mycket begränsade. Rent formellt kan stöd utgå från de anslag som avser allmänna samlingslokaler, dock inte för gudstjänstlokaler. Som framgår av kompletteringspropositionen (bil. 4 s. 2) är exempelvis väntetiden för upprustningsbidrag till allmänna samlingslokaler 4 år. Härtill kommer att man måste räkna med att de prioriteringsregler, som bostadsstyrelsen utfärdat (BOFS 1981:7 s. 14), gör att trossamfunden skulle ha mycket svårt att hävda sig om de mera allmänt skulle söka få stöd från anslagen till allmänna samlingslokaler. Även möjligheterna för trossamfunden att få hjälp med att bygga eller rusta upp sina lokaler genom beredskapsarbeten är starkt begränsade. Ett av skälen härtill är att de samfund, som behöver stöd i förevarande sammanhang, i allmänhet inte är verksamma i orter, där de största satsningarna på beredskapsarbeten görs.

Utskottet anser med hänvisning till det anförda att regeringen bör ges ett sådant bemyndigande som motionärerna föreslår. Ett sådant bemyndigande torde böra kombineras med en omläggning av anslagskonstruktionen så att denna blir av samma slag som motsvarande konstruktion för anslaget Upprustningsbidrag m. m. till allmänna samlingslokaler m. m. Regeringen bör snarast lägga fram förslag härom.

dels att utskottets hemställan bort ha följande lydelse:

att riksdagen med anledning av motion 1982/83:2430 som sin mening ger regeringen till känna vad utskottet anfört.

minab/gotab Stockholm 1983 75605